

O umiku tuje države iz finančne konstrukcije

Vsebina zapisana v predlogu vladnega zakona se razlikuje od javnosti prikazanega namena, ki se ga želi doseči.

Nekaj uvodnih pojasnil:

1. Država se je 2.tira od začetka lotila s pozicije, da projekta ni mogoče izvesti iz javnih sredstev. Zato je forsirala javno-zasebno, ko ji je bilo dopovedano, da je to najdražje, je le deloma odstopila od koncepta, zdaj gre za javno-javno partnerstvo. JP Damijan je v svojih prispevkih že večkrat dokazoval in za moje razumevanje dokazal, da je projekt finančno izvedljiv iz domačih javnih sredstev.
2. Zakaj torej vlada vztraja, da potrebuje tujega investitorja? Ustanavljanje 2TDK s statusom hišnega izvajalca, lahko razumemo kot potezo, s katero bo tuji investitor dobil potrebna zagotovila, na podlagi katerih bo vstopil v financiranje projekta, saj mu omogoča izpolnitev njegovega interesa. Kaj in katera so ta zagotovila tujemu partnerju?
3. Za 2TDK je vlada rezervirala status in-house izvajalca in se sklicuje na doktrino prava EU (Ali se je vlada pripravljena pogovarjati o tem zakaj ne podeli koncesije družbi Slovenskih železnic?). Ne gre za nobeno direktivo, ki smo jo zavezani uveljaviti v domačem pravu, ampak za doktrino. V predlogu zakona je doktrina EU preoblikovana tako, da tujemu družbeniku daje možnosti vplivanja na gospodarjenje družbe 2TDK in preko nje na vse družbe, ki so vezane na izgradnjo 2. tira v obsegu, ki zakonsko z ničemer ni omejen. Se pravi praktično lahko Madžari po predlogu zakona delajo kar hočejo in uprava 2TDK jih mora poslušati in ubogati! Pa ne samo Madžari kot družbenik, ampak tudi oseba, ki jo družbenik-Madžari obvladuje. V skrajnem ali pa morda zgolj namerno zakritem primeru pomeni lahko taka določba predajo 2. tira in vsega kar je nanj vezano, tujcem.
4. Minister pravi, da delež v Luki ni na pogajalski mizi za tuje partnerje pri izgradnji 2. tira. Če bo prišlo do tega, na kar ves čas nekateri opozarjajo-mo, bo zagovor politike, da v času, ko se je mudilo, na tak možen razvoj dogodkov, nihče ni pomislil in tudi nobeno opozorilo ni bilo dano s strani javnosti. In nobene odgovornosti nikjer do bosega in golega ljudstva.
5. Večina pripomb na predlog zakona je uperjena v nove pristojbine, ki jih zakon uvaja. Nihče doslej še ni opazil obsega upravljaljskih pravic tujega družbenika v 2TDK, ki lahko privedejo do tega, da bomo na koncu ostali brez Luke in železnic. Ne zanemarimo časovnega obdobja koncesije - 45 let.
6. Zato vztrajamo, da nam vladna stran odgovori in pojasni, zakaj je bilo potrebno ustanavljati hišnega izvajalca 2TDK, kaj s tem pridobimo? Zakaj podjetja znotraj Slovenskih železnic niso dovolj dobra za izvedbo projekta? Zakaj jih ni mogoče usposobiti, da bi postala primerna?

Opozorila in pripombe o umiku tuje države iz finančne konstrukcije

Glavna skrb pri gradnji 2. tira je vezana na možnost vstopa tujih lastnikov v Luko Koper in kako preprečiti, da bi se ponavljale zgodbe o razprodaji in poklanjanju državnega premoženja tujcem. V predlogu zakona, ki ga je pripravilo ministrstvo sem poskušala poiskati mesta, kjer kljub javnemu razglašanju, da temu ni tako, vseeno vlada pušča odprta vrata za kakšen dramatičen scenarij.

Na to bojazen se nanaša pripomba, ki sem jo poslala na osnutek zakona, ki ga je pripravilo ministrstvo.

1. V poglavju Cilji, načela, na strani 10, pod točko 2.3. Poglavitne rešitve, ministrstvo zapiše, da: »Zakon ureja posebno ureditev za izvedbo projekta drugega tira, kar pomeni, da je večina določb specialne narave, ki se uporabijo, v primerih in na način kot ga določa ta zakon.«
To pomeni, da v kolikor so na primer vprašanja upravljanja podjetja in pravic družbenikov urejena sicer v Zakonu o gospodarskih družbah-ZGD, za 2TDK ne veljajo tiste določbe ZGD, ki so urejene s tem zakonom o izgradnji 2. tira.

Določba prvega odstavka 8. člena pa je zapisana tako, da si je potrebno natančno razjasniti kaj pomeni in kako bo uresničena.

2. Za izgradnjo in gospodarjenje z drugim tirom je pristojna in odgovorna družba 2TDK d.o.o., ki je bila s tem namenom tudi ustanovljena. Gre za gospodarsko družbo, ki jo je vlada ustanovila 31. marca 2016. Past prvega odstavka 8. člena se nanaša na status notranjega izvajalca (in-house) po doktrini prava EU. Za tak status morajo biti izpolnjeni določeni pogoji in sicer :

- javni naročnik obvladuje zadevno pravno osebo podobno kot svoje službe;
- **odvisna pravna oseba izvaja več kot 80% svojih dejavnosti za izpolnitev nalog, ki ji jih je dal javni naročnik, ki jo obvladuje, ali ki so ji jih dale druge pravne osebe, ki jih obvladuje ta javni naročnik;**
- v odvisni pravni osebi zasebni kapital ni udeležen, razen v obliki neobvladujočega in nekontrolnega deleža zasebnega kapitala, ki se zahteva z določbami nacionalne zakonodaje in ki ne vpliva odločilno na odvisno pravno oseb. (stran 10)

Predlagano besedilo zakona v 8. členu pravi, da mora 2TDK ves čas koncesijske pogodbe zagotavljati, da najmanj 80% skupnega povprečnega prometa v treh zaporednih letih izhaja iz dejavnosti za izpolnitev nalog iz tega zakona ali drugih nalog, ki jih je dal družbi kateri od družbenikov, ali oseba, ki jo ta družbenik obvladuje.

Na prvi pogled izgleda kot, da sta drugi odstavek pogojev iz doktrine prava EU in prvi odstavek 8. člena zakona enaka, da določata isto. Med njima pa so velike razlike.

V našem primeru bo 2TDK podeljena koncesija za izgradnjo in gospodarjenje z 2. tirom za dobo 45 let. Koncesijo bo podelila R Slovenija, to pomeni, da R Slovenija nastopa v vlogi javnega naročnika, ki obvladuje družbo 2TDK. Druge osebe, ki lahko dajejo naloge pa morajo biti po doktrini prava EU obvladovane po tem javnem naročniku. Za začetek družbenika, ki je predviden v 2TDK, države Madžarske, Slovenija ne obvladuje.

Ne samo, da lahko po predlaganem tekstu 8. člena družbi 2TDK daje naloge vsak družbenik, ampak ji lahko daje naloge celo tudi oseba, ki jo družbenik obvladuje. V primeru zapisanega v zakonu, bo lahko naloge 2TDK-ju dajal družbenik, ki je po doslej znanem država Madžarska (ki ni javni naročnik ker je naloge družbi s koncesijo podelila R Slovenija), in celo oseba, ki jo obvladuje Madžarska. O naravi te »osebe« predlog zakona molči, lahko je tudi neka družba zasebnega prava na primer iz Nemčije, ki deluje v avtomobilski industriji.

To je povsem nekaj drugega kot pravi doktrina prava EU, kjer dajo naloge druge pravne osebe, ki jih obvladuje javni naročnik. Tako kot je zapisana, je določba iz 1. odstavka 8. člena tudi odmik od načel korporativnega upravljanja po ZGD, po katerem družbeniki vplivajo na delovanje družbe po principu večinskega deleža.

Predlagano besedilo govori o drugih nalogah, kar je nekaj drugega kot so naloge iz dejavnosti za izpolnitev nalog iz tega zakona. Kaj so druge naloge, kaj je okvir znotraj katerega se lahko nalagajo tudi druge naloge, tega pojasnila zakon ne daje. Druge naloge so lahko karkoli tudi povsem mimo tega za kar se zakon sprejema. EU pravna doktrina ne omenja drugih nalog.

In naprej, 2TDK opravlja naloge iz tega zakona (se pravi po koncesijski pogodbi) ali druge naloge, se pravi mimo določb koncesijske pogodbe!?? Ker gre za **ali** in ne **in**, je dopustno, da se po mili volji odstopa od nalog 2TDK, ki so ji naložene s sklenitvijo koncesijske pogodbe. To pravico zakonodajalec ponudi družbeniku, to je tuji državi.

Po mojem mnenju je ta prvi odstavek 8. člena poln strupa in nevaren za interese državljanov R Slovenije. Prvi tak interes je zadržanje Luke v slovenskih rokah. 2TDK bo 45 let gospodaril z 2. tirom, se pravi bo postavljajl pogoje za bolj ali manj kvalitetno poslovanje vseh, ki so s svojo dejavnostjo vezani na prometno pot od Luke do meje z Madžarsko.

8. člen

(zagotavljanje pogojev za neposredno oddajo koncesijske pogodbe)

(1) Družba mora ves čas trajanja koncesijske pogodbe zagotavljati, da najmanj 80% njenega skupnega povprečnega prometa v treh zaporednih letih izhaja iz dejavnosti za izpolnitev nalog iz tega zakona ali drugih nalog, ki jih je dal družbi kateri od družbenikov, ali oseba, ki jo ta družbenik obvladuje.

(2) V družbi ne sme biti poslovnih deležev v lasti fizičnih oseb ali pravnih oseb zasebnega prava.

(3) Družba ali družbeniki ne smejo skleniti pravnega posla, ki bi omogočal fizičnim osebam ali pravnim osebam, da pridobijo poslovni delež v družbi (posojilne pogodbe z možnostjo konverzije terjatve v poslovni delež, pogodbe o opciji za nakup poslovnega deleža, in podobno).

(4) V ustanovnem aktu oziroma družbeni pogodbi mora biti zagotovljeno, da družbenik oziroma družbeniki odločilno vplivajo na pomembne odločitve družbe.

(5) Družba je naročnik po predpisih o javnem naročanju.